

# Impropietats lèxiques

Jossep Ruaix

**O**bservem una sèrie d'impropietats lèxiques, és a dir, d'ús de mots amb un sentit impropri, o bé amb un context que no correspon a la semàntica del mot. Mirarem d'agrupar temàticament els exemples que en tenim recollits i els comentarem breument, donant-ne la solució (és a dir, l'esmena del defecte).

## 1) Exemples de superlatius i altres termes que no admeten quantitatius:

- «Les perspectives per al curs vinent semblen *més òptimes* (o *molt òptimes*).» L'adjectiu *òptim* és un superlatiu; per tant, no admet comparacions o graus. Solució: *Les perspectives per al curs vinent semblen òptimes*.
- «... arriba al seu punt *més àlgid*.» Com que *àlgid* ja vol dir 'més greu' no admet comparatius. Solució: *arriba al seu punt àlgid*.

(Tenim molts altres exemples on intervenen els adjectius *definitiu*, *frenètic*, *immediat*, *ineludible*, *paral·lel*, *preferible*, *perplex*, *principal*, *transcendental*.)

- «... per la seva condició *no li és massa possible* de sortir gaire de casa seva.» La impossibilitat no té graus. Solució: *per la seva condició no li és possible de sortir gaire de casa seva*.

## 2) Exemples d'incompatibilitat o redundància entre un adjectiu i el context:

- «R.C., detinguda ahir, *una* de les *úniques* dones que ha aconseguit formar part de la cúpula de la Màfia...» Si és *única* no pot ser *una* entre altres dones. La solució depèn del significat de la frase: *una de les poques dones* o bé *l'única dona*.
- «... ambdues col·locacions no són *optatives de lliure elecció*, sinó regulades per la natura de la forma verbal.» Els termes *optatiu* i *de lliure elecció* volen dir el mateix. Solucions: *no són optatives, sinó...* o bé *no són de lliure elecció, sinó...*
- «Vegeu els exemples que *segueixen a continuació*.» Si *segueixen*, ja vol dir que es troben a *continuació*. Solucions: *Vegeu els exemples que segueixen / Vegeu els exemples que vénen a continuació*.

## 3) Exemples de confusió lèxica (un terme per un altre):

- «la gent que viu *inscrita* en la vida quotidiana»: *inserida*.
- «La carta de Jeremies no és una simple *polèmica* contra els déus falsos, sinó...»: *requisitòria*.
- «En el text, allà on *posa* tal...»: *diu*.
- «No hi vaig *posar* resistència»: *oposar*.
- «En els meus cursos de redacció, cada any tinc feina a convèncer els alumnes sobre ... L'autoritat que em *respecten* durant tot el curs, me la discuteixen a l'hora de...»: *reconeixen*.
- «La gramàtica *sanciona* l'anomenat gerundi copulatiu...»: *condemna* (ja que *sancionar* vol dir 'ratificar, donar per bo').
- «Reben el tractament de "monsenyor" el nunci, l'internunci apostòlic, els delegats i enviats pontificis, els prefectes de les *santes* congregacions, els auditors de les nunciatures i els secretaris de les internunciatures»: *sagrades*.

## 4) Exemples d'impropietat o confusió que afecten locucions:

- «Ha de ser una carta no gaire llarga però que *exposi pèls i senyals*.» La locució és *exposar (alguna cosa) amb pèls i senyals*. Per tant, hauria de dir: *Ha de ser una carta no gaire llarga però que ho exposi tot amb pèls i senyals*.
- «*Heus a continuació* una mostra de...». Confusió entre *heus ací* i *a continuació (donem)*. Solucions: *Heus ací una mostra de...* o bé *A continuació donem una mostra de...*
- «Un problema que ens procura molts *mals de cap*.» Confusió entre el subst. compost *maldecap* i la locució *mal de cap*. Solució: *Un problema que ens procura molts maldecaps*.
- «Hi vaig arribar poc després de *mitja nit*.» Confusió entre la combinació de l'adj. *mig mitja* i el subst. *nit* (p.e., *he passat mitja nit sense dormir*) i el subst. *mitjanit* ('les dotze de la nit' o 'part de la nit entorn de les dotze'). Per tant, ha de ser, *mitjanit*.
- «L'aprenent sol tenir *poca noció* o *cap del que es tracta...*» La locució és *no tenir noció de..*; a més, el quantitatiu *poc* implica una cosa partitiva, i l'indefinit *cap* implica una cosa no partitiva. Per tant, hauria de dir: *L'aprenent no sol tenir cap noció del que es tracta...*
- «A vegades no sabem com posar-nos a

escriure i restem indefensos davant un *paper blanc*.» Confusió entre l'adj. *blanc* i la loc. *en blanc*. Hauria de dir: *davant un paper en blanc*.

- «Ja sabem que ací *fem una revista* d'uns quants temes fonamentals per tal d'introduir el lector en...» Confusió entre la loc. *passar revista a...* i una altra combinació de mots que aquí no fa al cas. Per tant, hauria de dir: *Ja sabem que ací passem revista a uns quants temes...*
- «Es trenca la unitat significativa quan dues unitats veïnes tracten del mateix tema *sense raó* perquè no puguin constituir un sol paràgraf.» Confusió entre la loc. *sense raó* i la combinació *sense cap raó perquè...* Per tant, hauria de dir: *tracten del mateix tema sense cap raó perquè no puguin constituir...*
- «La repetició d'un mot provoca monotonia. *Tant li fa* que sigui un mot bonic, curt, bàsic...» Confusió entre les locucions *tant li fa*, que s'aplica a persones, i *tant és*, que s'aplica a coses. Per tant, hauria de dir: *Tant és que...*
- «El jugador serà operat d'un esquinçament muscular i serà *baixa* dos mesos.» Confusió entre la loc. *tenir la baixa* i una combinació com *serà absent*. Per tant, hauria de dir: *El jugador serà operat d'un esquinçament muscular i tindrà la baixa dos mesos*. ♦

(Text extret del llibre *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui* / 2, pp. 122-124)

